



EXAMENTRAINING

MODERNE VREEMDE TALEN



DUITS

VWO

2016-2017

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Leestips	4
1.1 Tekstopdrachten	4
1.2 Tekstsoorten	4
1.3 Valkuilen	5
2. Woordenboekgebruik	7
3. Kernwoorden vraagstelling Centraal Examen	8
4. Signaalwoorden	11
5. Vraagsoorten	13
5.1 Stappenplan vóór en bij het lezen	13
5.2 Analyse van vraagsoorten	13
6. Tekstoverzicht	17
6.1 Overzicht niveau	17
6.2 Overzicht per deelonderwerp	20
7. Handige websites	23

Inleiding

Nog enkele maanden en dan is het zover. Dan staan de eindexamens voor de deur en komt er een einde aan alle voorbereidingen om het centraal examen tot een goed einde te brengen. In deze reader zijn diverse materialen gebundeld die, tezamen met de opdrachten en aandacht in de les, je voorbereiden voor het examen van het vak Duits. De materialen zijn o.a. afkomstig van Digischool Duits, Studyflow en APS.

Het eindexamen voor alle moderne vreemde talen bestaat alleen uit leesvaardigheid. De overige vaardigheden en literatuur zijn in de schoolexamens getoetst. Let op: de examens van de moderne vreemde talen duren **150 minuten**, in tegenstelling tot de examens van de overige vakken.

Het examen bestaat sinds de Tweede fase uit meer dan 40 vragen en tussen de 10 en 15 teksten. De vraagstelling kent open vragen en gesloten vragen. Er is een speciaal antwoordblad, waarmee ook in de klas en bij het proefexamen geoefend zal worden. Het beantwoorden van de vragen gebeurt alleen met pen. Als hulpmiddel bij het examen mag je een woordenboek gebruiken. Zowel een woordenboek Duits-Nederlands, Nederlands-Duits als Nederlands is toegestaan.

Hopelijk biedt deze reader een welkome handreiking voor de fameuze laatste loodjes.

Uiteraard ook namens meneer Dijcks: veel succes met alle voorbereidingen op de examens!

Jos Gulpen

Innovator Ontwikkeling Onderwijs
Stichting LVO – Cluster Heuvelland

Docent Duitse taal en literatuur
Sophianum, Sgm. in het Heuvelland

L·V·O Limburgs
Voortgezet
Onderwijs

SOPHIANUM
DE SCHOLENGEMEENSCHAP VOOR HET HEUVELLAND
GYMNASIUM ATHENEUM HAVO MAVO VMBO

1. Leestips

1.1 Tekstopdrachten



Het centraal examen kent drie tekstopdrachtsoorten, die elk een specifieke manier van aanpak vereisen:

- '**één-vraag-teksten**'. Daarbij is het raadzaam eerst de vraag te lezen, zodat je daarna gericht in de tekst kunt gaan zoeken. Meestal gaat het daarbij om, of vrij korte teksten, of wat langere reclameteksten en productinformaties. In examenteksten word je vooraf door de volgende opmerking daarop gewezen. ('*Lees bij de volgende teksten eerst de vraag voordat je de tekst zelf raadpleegt*').)

- '**meer-vragen-teksten**'. Deze soort komt bij centrale examens het meest voor. Daarbij is een veelgebruikte strategie om de tekst eerst – snel en zonder woorden op te zoeken – in zijn geheel door te lezen voordat je de bijbehorende vragen beantwoordt.

- '**gatenteksten**'. Deze opdrachtsoort (ook wel '*Lückentext*' genoemd) wordt als moeilijk ervaren. Alvorens te beginnen is het raadzaam, eerst de onbekende woorden bij de in te vullen varianten op te zoeken. Vaak moeten er bij de open plek zogenaamde signaalwoorden of verbindingswoorden ingevuld worden. Kijk daarom welk verband ze uitdrukken. Daarna ga je tekst alinea voor alinea lezen. Lees daarbij altijd door tot het einde van de alinea en stop niet bij de open plek. Meestal vind je na de open plek de oplossing.

1.2 Tekstsoorten

Bij het maken van leestoetsen en examenwerken is het van belang te weten om wat voor soort tekst het gaat. Als je de structuur / opbouw van een tekst doorziet, dan kom je bij het begrip wellicht minder problemen tegen. Hieronder volgen hiervoor enkele tips.

• Onderzoek of het om een **verslag**, **betoog** of **beschouwing** gaat. Elke tekstsoort kent namelijk verschillende doelen en eigenschappen. De tekstsoort geeft vaak ook aan op welke gegevens de lezer moet letten bij beantwoording van de vragen.

verslag (reportage, interview, wetenschappelijk artikel)	<ul style="list-style-type: none">• de zakelijke beschrijving van gebeurtenissen en feiten staat centraal• de overdracht van (nieuwe) informatie is het belangrijkste• de eigen mening van de schijver is meestal ondergeschikt aan de informatie
beschouwing (artikelen over sociale, maatschappelijke ontwikkelingen)	<ul style="list-style-type: none">• de beschrijving van een bepaald (vaak maatschappelijk) verschijnsel staat centraal• de overdracht van verschillende gezichtspunten, aspecten, invalshoeken is belangrijk• de eigen mening, conclusie van de schrijver staat centraal

<p>betoog (boekbesprekingen, kritieken, ingezonden brief)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • de beschrijving van het standpunt, de mening van de schrijver staat centraal • de overdracht van voor- en tegenargumenten is van wezenlijk belang • de eigen mening en het eigen oordeel van de schrijver staan zeer centraal
--	--

- Bepaal aan de hand van de formuleringen in om welke vraag- of opdrachtsoort het gaat. Zie hiervoor het schema met vraagsoorten.
- Open vragen zijn over het algemeen in het Nederlands gesteld en moeten dus ook in het Nederlands beantwoord worden, tenzij anders staat aangegeven. Goede antwoorden in de vreemde taal leveren geen punten op!
- Lees de vraag of opdracht nauwkeurig en voer alleen uit, wat van je gevraagd wordt. Formuleer je antwoord kort en krachtig, beperk je tot het wezenlijke, belangrijkste.
- Met letterlijke vertalingen van (delen van) alinea's ga je vaak voorbij aan de essentie van de vraag. Bovendien is vertalen een kunst 'an sich', die nogal wat oefening vooraf vereist. Omdat dat niet in de exameneisen is opgenomen, zul je vaak – ondanks het gebruik van het woordenboek – rare vertalingen maken.
- Indien slechts **één** voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt **uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld**.
(Dus: ook al staat het goede antwoord verderop ergens tussen de gegeven voorbeelden, redenen enz. , dan levert je antwoord niets op!!)
- Indien méér voorbeelden, redenen, uitwerkingen, citaten of andersoortige antwoorden gevraagd worden, worden **uitsluitend de eerstgegeven antwoorden** beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal.
- Gebruik bij de formulering van je antwoord nooit het onpersoonlijke, wazige woordje 'het' of het veralgemeende 'je' en 'ze'. Geef altijd aan, wat of wie je daarmee bedoelt. Strenge en kritische correctoren tellen dit fout.
- Formuleer je antwoorden zeker niet met zelf verzonnen, nieuwe woorden tussen aanhalingstekens.

1.3 Valkuilen

Bij de beantwoording van de examenopgaven kun je een aantal valkuilen tegenkomen, waardoor foute antwoorden goed lijken te zijn.



1. **Te veel uit de tekst.** Wat in het foute antwoord staat, komt allemaal in de tekst voor, maar er staan dingen tussen waar de vraag geen betrekking op heeft. Bijvoorbeeld: in de tekst worden twee oorzaken voor milieuverontreiniging genoemd. In het foute antwoord worden die twee oorzaken wel genoemd, maar ook een reden waarom het allemaal wel meevalt.
2. **Te weinig uit de tekst.** Wat in het foute antwoord staat, komt allemaal in de tekst voor, maar er ontbreekt een deel dat in de tekst ook genoemd wordt, waardoor het antwoord onvolledig is. Dus: kijk of alle elementen uit de tekst in het antwoord staan.

Bijvoorbeeld: in de tekst worden twee oorzaken voor milieuverontreiniging genoemd, maar het foute antwoord geeft er maar één.

3. **Bijzaak.** In dit foute antwoord staat wel iets wat door de tekst genoemd wordt, maar in de vraag wordt naar een hoofdzaak, niet naar een bijzaak, gevraagd. Bijvoorbeeld: In de tekst staat "hij deed allerlei stomme dingen, zoals die keer dat hij op een varken door de stad reed". De vraag luidt: "Wat kun je zeggen over Dik Troms gedrag?" Fout antwoord: "Dat hij op een varken door de stad reed".
4. **Past niet bij de vraag.** Dit foute antwoord op de vraag staat wel in de tekst, maar het past niet bij deze specifieke vraag. Dus: lees de vraag voldoende nauwkeurig.
5. **Tegenovergestelde.** Het foute antwoord is juist het tegenovergestelde van wat er in de tekst staat.
6. **Open deur.** Dit foute antwoord klinkt misschien wel voor de hand liggend en dus logisch, maar het staat absoluut niet zo in de tekst. Dus: kies niet te snel voor een antwoord dat wel aardig of plausibel klinkt.
7. **Te veel erbij gesleept.** Dit foute antwoord staat gedeeltelijk in de tekst, maar jij verzint er zelf iets bij, waardoor het een interpretatie wordt i.p.v. een beschrijving. Dus: beperk je tot wat er in de tekst staat.



2. Woordenboekgebruik

Het woordenboek is een hulpmiddel met voor- en nadelen. Dit klinkt als een logische uitspraak, maar het gebruik van een woordenboek levert voor diverse leerlingen nog problemen op. Het is simpelweg onmogelijk om alle onbekende woorden die je in het examen tegenkomt allemaal op te zoeken in het woordenboek. Het is daarbij ook nog maar de vraag of het woordenboek je wel de juiste vertaling geeft, zodat deze ook recht doet aan de context van de tekst. Om de leestijd van je examen zo goed mogelijk te benutten is een goed woordenboekgebruik noodzakelijk. Zorg er in elk geval voor dat je voor aanvang van het examen in het bezit bent van een actueel woordenboek. Veel nieuwe woorden uit de laatste decennia (met name op technologisch gebied) zul je namelijk in oudere woordenboeken niet aantreffen. Belangrijk is ook, dat je jouw eigen woordenboek kent. Bekijk vooraf hoe jouw woordenboek gestructureerd is, zodat je niet tijdens het examen nog voor verrassingen komt te staan. Lees bijvoorbeeld de gebruiksaanwijzing van het woordenboek vooraf goed door. Het opzoeken van woorden tijdens je examen kost kostbare tijd. Reken op een circa minuut per woord. Dertig woorden opzoeken kost je dus een half uur examentijd (!). Als je erg veel woorden moet opzoeken kom je in tijdnood. Zorg dus dat je een goede receptieve woordenschat opbouwt en **neem het leren van het examenidoom en je eigen woordenlijst serieus!** Dan hoef je alleen op te zoeken wat je écht nodig hebt.

Hieronder volgen nog enkele tips om al dan niet met woordenboekgebruik de woordbetekenis te achterhalen.

- Veel woordbetekenissen hoef je tijdens het lezen niet precies te weten. Je kunt proberen ze eerst te raden. Want opzoeken kan altijd nog en dat kost juist veel tijd!
- Kijk naar de zin(nen) er om heen: de context.
- Vaak kun je uit de context al een globale betekenis afleiden
- Lijkt het woord op het Nederlands? Of op een woord uit een andere vreemde taal? bijvoorbeeld: gesprek – *Gespräch*
- Knip het woord in stukjes.
- Misschien ken je al enkele stukjes van het woord: bijv. vierteilige = vier-teil-ige = vier-deel-ige
- Spreek het woord in gedachten uit. Soms “hoor” je dan dat het op het Nederlands lijkt. Bijvoorbeeld: het Duitse woord “Flut” spreek je uit als [floet], dat lijkt al veel op de betekenis: vloed
- De betekenis van woorden en begrippen, die *niet* in je woordenboek staan, achterhaal je mogelijk door als het ware door aanverwante alinea’s met hetzelfde beginwoord heen te ‘scrollen’. De extra geïnvesteerde lees- en opzoektijd krijg je als vergrote woordenschat terug
- Hak lange, samengestelde woorden in delen en zoek het onbekende deel apart op. Koppel de in delen opgezochte woorden daarna weer tot één totaalbeschrijving aan elkaar. Let daarbij ook op de betekenis van eventuele voorvoegsels.
- Zoek je de betekenis van werkwoordsvormen, herleid de betreffende vorm dan tot de infinitief ofwel het hele werkwoord. Via het stamtijdenoverzicht achter in het woordenboek kom je gemakkelijk achter de infinitief. Let ook op de voorvoegsels bij werkwoorden.



Meer weten over het handig gebruiken van een woordenboek? Bekijk de tips via de onderstaande weblinks.

<http://talencentrum.opschool.nl/Engels/Toolbox%20links/Tips%20&%20Tricks.htm>

<http://www.scholieren.com/eindexamens2015/blog/5354/examentips-duits>

<http://wp.digischool.nl/duits/oefenen/lezen/tips-leesvaardigheid/>

3. Kernwoorden vraagstelling Centraal examen

1. ablehnend	afwijzend
2. die Ablehnung	de afwijzing
3. der Absatz	de alinea
4. die Absicht	de bedoeling
5. die Abweisung	de afwijzing
6. die Ansicht	de mening
7. auf der einen Seite ... auf der anderen Seite	aan de ene kant ... aan de andere kant
8. aufmerksam machen auf	wijzen op
9. die Aufzählung	de opsomming
10. die Aussage	de uitspraak
11. die Bagatellisierung	de bagatellisering
12. bedauern	jammer vinden
13. die Bedeutung	de betekenis
14. die Bedingung	de voorwaarde
15. die Befürchtung	de vrees, de bezorgdheid
16. begeistert	enthousiast
17. begründen	motiveren, beargumenteren
18. die Begründung	de motivering, de argumentatie
19. die Behauptung	de bewering
20. das Beispiel	het voorbeeld
21. belehrend	iemand de les lezend
22. berücksichtigen	rekening houden met
23. die Bestätigung	de bevestiging
24. betonen	benadrukken
25. die Charakterisierung	de karakterisering
26. eifersüchtig	jaloers
27. die Einführung	de inleiding
28. die Einräumung	de toegeving
29. die Einschränkung (Beschränkung)	de beperking
30. empfindsam	gevoelig
31. empört	verontwaardigd
32. engagiert	geëngageerd
33. entsetzt	ontsteld
34. entsprechen	overeenkomen met

35. enttäuschend	teleurstellend
36. die Ergänzung	de aanvulling
37. das Ergebnis	het resultaat
38. die Erklärung	de verklaring, de uitleg
39. die Erläuterung	de toelichting
40. ersetzen	vervangen
41. erstaunlich	verbazingwekkend
42. erwähnen	vermelden
43. das Fazit	de slotconclusie
44. die Feststellung	de constatering
45. fordern	eisen
46. die Fortsetzung	de voortzetting
47. der Gegensatz	de tegenstelling
48. gleichgültig	onverschillig
49. heißen	betekenen
50. hervorgehen aus	blijken uit
51. hervorheben	benadrukken
52. der Hinweis	de aanwijzing, de aanduiding
53. humorvoll	humoristisch
54. die Hypothese	de veronderstelling
55. die Illustration	de illustratie
56. die Konkretisierung	de concretisering
57. lobend	lovend, aanprijzend
58. die Motivation	de motivatie, de motivering
59. die Nuancierung	de nuancering
60. die Objektivierung	een objectieve mening geven
61. die Rede sein von	sprake zijn van
62. die Relativierung	de relativering
63. sachlich	zakelijk
64. sarkastisch	sarcastisch
65. satirisch	satirisch
66. der Satz	de zin
67. schadenfreudig	met leedvermaak
68. scherzhaft	grappig
69. schließen aus	concluderen uit
70. der Schluss (die Schlussfolgerung)	de conclusie
71. schonend	voorzichtig, behoedzaam

72. sentimental	sentimenteel, gevoelig
73. sich beziehen auf	betrekking hebben op
74. sich zeigen	blijken
75. spöttisch	spottend
76. die Steigerung	de toename, de vergroting
77. stimmen	kloppen
78. die Subjektivierung	een subjectieve mening geven
79. die Tatsache	het feit
80. die Übertreibung	de overdrijving
81. unterhaltend	amuserend
82. die Untertreibung	het understatement
83. der Verfasser	de schrijver van deze tekst
84. die Verharmlosung	de bagatellisering
85. die Verneinung	de ontkenning
86. verständnisvoll	begripvol
87. die Verstärkung	de versterking
88. verwenden	gebruiken
89. die Voraussetzung	de voorwaarde
90. der Vorschlag	het voorstel
91. der Vorwurf	het verwijt
92. die Weiterführung	de voortzetting
93. die Widerlegung	de weerlegging
94. der Widerspruch	de tegenspraak, de tegenstelling
95. zeigen	tonen, laten zien
96. die Zeile	de regel
97. zutreffen	kloppen, juist zijn
98. der Zweck	het doel, de bedoeling
99. zynisch	cynisch

4. Signaalwoorden

<p>zuerst / zunächst = om te beginnen, allereerst erstens, zweitens ...enz. = ten eerste, tweede . weiter = verder auch = ook außerdem = bovendien überdies/ darüber hinaus = bovendien, zudem = bovendien zusätzlich = extra, bijkomend, aanvullend daneben / hinzu kommt = daarnaast zum Schluss / schließlich = ten slotte</p>	<p>... geeft een opsomming van voorbeelden, redenen ... enz.</p> <p>(opsommend verband)</p>
<p>dadurch,(dass) = om die reden (dat) deshalb / darum = daarom demnach = derhalve, om die reden denn = want so = derhalve / om die reden weil = omdat deswegen / aus diesem Grund = om die reden</p>	<p>... geeft een verklaring of reden, waarbij heel vaak beschreven wordt wat uit iets voortvloeit. (zie ook bij: oorzaak en gevolg)</p> <p>(redengevend verband)</p>
<p>zum Beispiel = voorbeeld beispielsweise = voorbeeld (wie) etwa = (zoals) voorbeeld</p>	<p>... geeft een voorbeeld van iemand of iets</p>
<p>indem = doordat somit = bijgevolg, ten gevolge daarvan die Folge ist = het gevolg is infolgedessen / folglich = dientengevolge</p>	<p>... beschrijft dat wat noodzakelijkerwijs volgt, voortvloeit op basis van een daarvoor beschreven oorzaak</p> <p>(oorzakelijk verband)</p>
<p>wenn/falls ... dann = indien/als/wanneer.. dan unter der Voraussetzung / Bedingung, dass ... = onder de voorwaarde, dat ... es sei denn = tenzij waaraan voldaan moet worden</p>	<p>...verbindt aan het gegeven een voorwaarde</p> <p>(voorwaardelijk verband)</p>
<p>wenn auch = ofschoon, hoewel, ook al. Obwohl / obschon / obgleich = ofschoon</p>	<p>... wijst op een bepanking</p>
<p>aber = maar / echter allerdings = echter andererseits = aan de andere kant anstatt = in plaats (daar)van dagegen = daarentegen dennoch = toch, evenwel im Gegenteil = in tegendeel</p>	<p>... duidt een tegenstelling aan</p> <p>(tegenstellend verband)</p>

<p>jedoch = echter trotz(dem) = (des)ondanks während (terwijl)</p>	
<p>nämlich = namelijk</p>	<p>... geeft nadere uitleg in concrete vorm</p>
<p>also = dus denn auch = dan ook alles in allem = al met al schlussfolgernd = concluderend Fazit: ... = conclusie: ...</p>	<p>... trekt uit het gegeven een conclusie (concluderend verband)</p>
<p>sogar = zelfs ... drukt verbazing uit trotzdem = desondanks trotz = ondanks ... tegen de wil of mening van so wie = zoals genauso/ ebenso wie = (net) zo ... als/evenals (mehr/besser ...enz) als = (beter/meer) ... dan</p>	<p>... maakt ter verduidelijk een vergelijking (vergelijkend verband)</p>
<p>früher = vroeger damals = toentertijd später = later nun / jetzt = nu danach / daraufhin = daarna / vervolgens bevor / ehe = voordat nachdem = nadat (und) dann = vervolgens nachher = naderhand tenslotte = zum Schluss / schließlic</p>	<p>... plaatst het geheel in een tijd, tijdschema of tijdpad (chronologisch verband)</p>



5. Vraagsoorten

5.1 Stappenplan vóór en bij het lezen

Om de vragen bij de examenteksten te kunnen beantwoorden, bieden de onderstaande stappen de mogelijkheid om voorafgaand en bij het lezen snel informatie te achterhalen. Deze informatie kan de beantwoording van de vragen vereenvoudigen.



Bekijk (indien aanwezig):

- ... de **titel**, **ondertitel** en eventuele **tussenkopjes**. Ze geven meteen al een algemene indruk van het doel, dat de schrijver met de tekst nastreeft. Vooral de ondertitel en tussenkopjes geven vaak de kern van de tekst of tekststukken treffend weer. En dat kan van belang zijn bij het beantwoorden van zogenaamde kernvragen en samenvattingsvragen.
- ... aanvullende foto's, onderschrijft, illustraties, grafieken en tekeningen, omdat ze het een en ander meestal nog verduidelijken. Zo duiden bijgevoegde **cartoons** wellicht aan, dat de tekst naast het geven informatie ook ironisch, satirisch, sarcastisch of cynisch bedoeld te zijn. Deze informatie kan bij *beoordelvragen* zeer zinvol zijn.
- ... de naam van krant of tijdschrift bij **de bronvermelding**, want deze kan uitsluitel geven over de serieusheid of (politieke) status van de krant.
- ... opvallende **leestekens** (●, ►, <, >, nummering enz.) die met opzet de aandacht vestigen op belangrijke feiten, argumenten, meningen enz.
- ... **vetgedrukte** of **schuingedrukte woorden** of **tekststukken**, die niet voor niets om extra aandacht vragen en wellicht belangrijke en essentiële informatie bevatten.
- ... **citaten**, vaak ook aangeduid met aanhalingstekens. Wanneer een schrijver van een artikel de woorden van iemand anders citeert, (bijna) letterlijk weergeeft, zullen ze niet onbelangrijk voor de tekst zijn.
- ... **voetnoten**, want ze geven meteen al de betekenis van voor het begrijpen van de tekst belangrijke woorden of begrippen.

5.2 Analyse van vraagsoorten

Zoals bij het stappenplan aangegeven kom je in de opdrachten verschillende vraagsoorten tegen, die elk hun eigen aanpak vereisen.

1. **Formuleringsvraag**: in dit type vraag moet je de impliciete of expliciete betekenis van een tekstgedeelte opsporen. "Wat betekent dat hier?" of "Waar gaat het hier precies om?", door goed de vraag en de passage erbij te lezen, de betekenis in je hoofd te verwoorden en zo beknopt en precies mogelijk weer te geven wat je uit de tekst kunt halen.

2. **Samenvattingsvraag:** een samenvattingsvraag verlangt van je om de belangrijkste informatie uit het betreffende tekstdeel te halen en (in eigen woorden) te kunnen omschrijven. Dit omschrijven is met name bij open vragen van belang. Zorg dat je bij de beantwoording beperkt tot de aangegeven alinea's of regels.
3. **Kernvraag:** hier wordt gevraagd naar de hoofdgedachte of de kern van een tekst(deel). "Wat is de kern van dit artikel?" of "Welk doel had de auteur bij het schrijven van deze tekst?" Als dit de enige vraag is bij de tekst moet je *skimmen**; als er meerdere vragen bij de tekst staan, moet je nauwkeuriger lezen en citaten, voorbeelden e.d. wegstrepen, totdat je echt de kern te pakken hebt. Geef dan zo beknopt en precies mogelijk die kern weer.
4. **Functievraag:** in dit type vraag wordt gevraagd verbanden weer te geven tussen gedeeltes van de tekst, zoals: "Hoe verhoudt deze alinea zich tot de vorige?" of "Waar dient deze alinea voor?" Hier gaat het om oorzaak, gevolg, een illustratie, een tegenstelling, een versterking, enz.. Vaak komen bij deze vragen als antwoordopties signaalwoorden of kernwoorden (zie overzicht Kernwoorden vraagstelling Centraal Examen) voor.
5. **Conclusievraag:** bij conclusievragen moet jij zelf een conclusie trekken uit de passage waar de vraag naar verwijst. Dit vereist nauwkeurig lezen, zonder je eigen interpretatie. Gebruik dus alleen de context en je (voor)kennis.
6. **Beoordelingsvraag:** bij dit type vragen vraagt men naar de toon van een tekstdeel. "Wat is de toon van dit artikel?" "Hoe denkt de auteur over deze kwestie?" e.d. Hierbij moet je de vraag lezen, de passage waarover de vraag gaat, vaststellen wat die passage in het Nederlands precies betekent en of de toon bijv. ironisch, enthousiast, onverschillig, neutraal is.
7. **Verwijsvraag:** "Waarnaar verwijst ... in deze zin?" of "Waar heeft het woord ... betrekking op? Hiervoor moet je teruglezen in het voorgaande tekstdeel en moet je een woord kunnen vervangen door het verwijswoord uit de vraag.
8. **Invulvraag:** invulvragen komen bij gatenteksten voor of heeft tot doel jou een ontbrekend woord te laten vinden dat in de tekst had kunnen staan. "Welk woord past het beste op deze plaats?" of "Met welk woord had deze zin kunnen beginnen?" In dit geval moet je altijd het deel voor en na het in te vullen woord goed begrijpen, goed bepalen wat voor functie dit woord heeft en tot welke woordsoort het behoort. Dan bepaal je wat het verband is tussen het deel voor en na het in te vullen woord. Vervolgens bedenk je voor jezelf in je hoofd het woord dat zou passen en kijk je daarna pas uit welke woorden je kunt kiezen.

Bij de formulering....	... gaat het om een	Tip:
<ul style="list-style-type: none"> Was beabsichtigt / meint (= bedoelt)/ behauptet (= beweert) der Verfasser (= schijver) / Autor ...? Welche der folgenden Behauptungen / Aussagen (= uitingen) entspricht (= komt overeen met) Zeile (= regel) / Absatz (= alinea)? 	FORMULERINGS-VRAAG	<ul style="list-style-type: none"> Zoek naar synoniemen en synonieme omschrijvingen Kijk of je in het antwoord alle gegevens terugvindt Sommige antwoorden lijken goed, maar zijn onvolledig kies daarom de meest complete formulering
<ul style="list-style-type: none"> Was wird in Absatz ... beschrieben? Welches Problem stellt der Verfasser dar? Von welchem Problem ist in Zeile ...- ... die Rede? 	SAMENVATTINGS-VRAAG	<ul style="list-style-type: none"> Beperk je tot de aangegeven alinea of regels Kijk of de belangrijkste informatie in het antwoord is samengevat Sommige antwoorden zetten je met informatie uit andere alinea's op het verkeerde been
<ul style="list-style-type: none"> Wovon handelt der Text? Was ist der Kern / das Hauptthema / der Hauptgedanke / die Hauptaussage dieses Absatzes / Textes? 	KERNVRAAG	<ul style="list-style-type: none"> Indien in de vraag aangeduid beperk je je ook hier tot de aangegeven regels / alinea's Laat je niet afleiden door allerlei informatie, die er wel mee te maken heeft, maar concentreer je op de belangrijkste informatie De kern, de belangrijkste bewering springt er meestal aan het einde van de alinea uit (ook wel eens aan het begin)
<ul style="list-style-type: none"> Wie verhalten sich Satz / Zeile (..) zu ... ? Was könnte man zwischen .. und ... einsetzen? 	FUNCTIEVRAAG	<ul style="list-style-type: none"> Probeer de bedoeling van het tekststuk te doorgronden Gaat het om een voorbeeld (<i>zum Beispiel / beispielsweise / etwa</i>), voorwaarde (<i>wenn/falls / Bedingung / Voraussetzung</i>), opsomming (<i>außerdem / zudem / darüber hinaus / hinzu kommt / überdies / daneben</i>), conclusie (<i>also / somit / infolgedessen / folglich / demnach</i>), tegenstelling (<i>aber / jedoch / trotzdem / dennoch</i>), oorzaak-gevolg (<i>so daß / indem / deshalb / darum / weil / denn / deswegen / aus diesem Grund</i>), voorbehoud (<i>wenn auch / obwohl / obschon</i>) Let dus goed op de cursief gedrukte signaalwoorden. Leer ze vóór ieder meerkeuzewerk

<ul style="list-style-type: none"> • Was kann man aus ... schließen / ableiten? • Zu welcher Schlussfolgerung kommt der Verfasser? • Was will der Autor deutlich machen? 	CONCLUSIEVRAAG	<ul style="list-style-type: none"> • Trek een conclusie op basis van de in de tekst of tekststukken gegeven informatie, meestal te vinden aan einde van tekst of alinea • Laat je niet verleiden door je eigen mening over het thema
<ul style="list-style-type: none"> • Was bringt der Verfasser zum Ausdruck? • Welche Aussagen geben den Standpunkt des Autors wieder? • Wie kann man den .. Absatz charakterisieren? 	BEOORDELINGSVRAAG	<ul style="list-style-type: none"> • Probeer je een oordeel te vormen over de tekst of het tekstgedeelte • Probeer de sfeer / de toonzetting te treffen. Hoe komt de tekst bij je over? Kritisch, sarcastisch, ironie, satirisch, sceptisch....?
<ul style="list-style-type: none"> • Worauf bezieht sich das Wort ... in Zeile? 	VERWIJSVRAAG	<ul style="list-style-type: none"> • Zoek naar de persoon of zaak, waarnaar verwezen wordt • Let daarbij op het betrekkelijke voornaamwoord 'deren' (dat verwijst naar òf een vrouwelijk òf een meervoudig woord) en 'dessen' (dat verwijst naar òf een mannelijk òf onzijdig woord). Ook de aanwijzende voornaamwoorden 'dies-' (= deze, dit) en 'jen-' (= die, dat) komen vaak voor.
<ul style="list-style-type: none"> • (13) 	INVULVRAAG	<ul style="list-style-type: none"> • Lees de zinnen rondom de open plek (meestal een hele alinea) • Meestal gaat het om een belangrijk kernwoord • (Zie de tips bij kernvraag)

6. Tekstoverzicht

Hieronder vind je een overzicht met voorbeeldteksten uit voorgaande examens. Het eerste overzicht betreft de opbouw naar moeilijkheidsgraad. Het tweede overzicht geeft voorbeelden van teksten per vraagsoort, om specifieke onderwerpen te kunnen oefenen. Let wel, niet alle opdrachten hoeven bij de betreffende teksten te bestaan uit de vraagcategorie. Deze is echter wél de hoofdmoot bij de tekstopdrachten.



6.1 Overzicht niveau

examen	tekst	titel	niveau
2006	3	Der erwachsene Zappel-Philipp	makkelijke tekst
2007	3	„Bordo“ bleibt Bordeaux	makkelijke tekst
2007	5	Bücher	makkelijke tekst
2011	4	Personaler suchen im Netz nach Bewerberdaten	makkelijke tekst
2011	5	Gott ist tot. Oder nicht?	makkelijke tekst
2011	8	Das Ende der Jugendkultur	makkelijke tekst
2011	12	Berichte aus der Wirtschaft	makkelijke tekst
2013	7	tschick	makkelijke tekst
2014	1	Fans müssen leiden	makkelijke tekst
2014	5	Virtuelle Diät	makkelijke tekst
2015	1	Ist ein Stuhl, auf dem ein Fremder gesessen hat, wärmer?	makkelijke tekst
2015	2	Tekst 2	makkelijke tekst
2015	11	Robbie Williams	makkelijke tekst
2006	1	Flirtfaktor Hund	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	2	Böse Anlagen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	4	Mops gegen Windhund	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	5	Nach innen schauen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	6	Der große Bruder	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	7	Phrasendrescher	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	9	Kobraherz und Affenhirn	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	10	Fachmann für Fernweh	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	11	Zeloten als Zensoren	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	1	Balance im Pollenflug	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	2	Zufallsforschung	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	4	Die kritische Schwelle	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	6	Das Streiflicht	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	7	Affengeil hat ausgefetzt	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	8	Schmerzen und Mittel	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	9	Demoskopie – Ernst oder Show?	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	10	Mädchen, Jungen und Computer	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	11	Kästner auf dem Schulindez	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2007	12	Blinde schätzen besser	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	1	Zeitungen von format	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	2	Käuflich	tekst van gemiddelde moeilijkheid

2008	3	Am besten mit Sandalen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	4	Auf Nadeln und Messern	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	5	Pro Minute eine Formel	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	6	Fernsehen als Schmerzmittel	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	7	Eingebildete Kranke	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	8	“Jeder hat so sein Ventil“	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	9	Tekst 9	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2008	10	Gorilla im Käfig	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	1	Auf die Plätze, fertig, fliegen!	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	2	Recht	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	3	Von der Kraft einer guten Lüge	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	5	Die Vermessung der Welt	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	6	In medias res	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	7	Die Elendswanderung	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	8	Die Farben des Gehirns	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2009	9	Gratis lesen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	1	Ausland über alles	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	3	Ein Quartier braucht Vielfalt	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	4	Experten der Gewalt	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	5	Das große Arten-Raten	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	6	Tausende Hessen müssen am Computer wählen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	7	Schmutziger Überlebenstrick	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	8	Schneise durchs Dickicht	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	10	Erforscht und erfunden	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	11	Foul am Mikrofon	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	12	Die imperialen Truppen der Landwirtschaft	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	13	Nachruf auf Ulrich Mühe	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	12	Die imperialen Truppen der Landwirtschaft	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2010	13	Nachruf auf Ulrich Mühe	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	1	Wessi und Ossi	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	2	Robodoc, übernehmen Sie!	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	3	Du bist, was du sagst	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	6	Modernes Leben	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	7	Blagen plagen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	9	Soziale Netzwerke	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	10	Ausverkauf in Karlsruhe?	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2011	11	Gerülpste Pointen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	1	Rausgeworfenes Geld	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	3	Nur gefühlte Vorteile	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	4	Nicht die ganze Wahrheit	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	6	Leben gegen die Ordnung	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	8	Lust und Verlust	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	9	Schummler raus	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	10	Kameraden im Klassenzimmer	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2012	11	Schnurz!	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	1	Zu viel 1 schwächt die Leistung	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	2	Amor und Psyche	tekst van gemiddelde moeilijkheid

2013	3	Dem Wald geht es gut wie seit Jahrhunderten nicht	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	4	Schluss mit dem Burnout-Gejammer!	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	5	... und dann noch eins für den Haken, bitte	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	6	Sich auf andere einstimmen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	8	Landarzt dringend gesucht	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	9	Der Reiz des Spiels	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2013	10	Expertise	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	2	Notfall Passwort	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	3	Vorsicht Operation? Vorsicht Ferndiagnose!	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	4	Ganten spricht sich für humane Wissensgesellschaft aus	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	6	„Manche Eltern führen ihr Kind wie ein Zirkuspferd vor“	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	8	Ausweitung der Trinkzone	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	9	Eingeschränkt glaubwürdig	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2014	10	Mail aus Brüssel	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	3	Sturm im Milchglas	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	4	Geschichte à la Disneyland	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	5	Doping im Spitzensport	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	6	Buchrezensionen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	8	Am kürzeren Ende der Sonnenallee	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	9	Hauptsache bequem und gratis	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2015	10	Versteckte Signale erkennen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	1	Ausfallgeld	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	2	Das Problemtier sind wir	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	3	Blechen für Blech	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	4	Die Last von Medaillen	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	5	Die Weltrettung hört beim Schnitzel auf	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	6	Autos wecken Gefühle	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	7	Tekst 7	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	8	Schon immer schlecht in Mathe?	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2016	10	Mein Herz gehört mir	tekst van gemiddelde moeilijkheid
2006	8	Klatsch am Arbeitsplatz fordert die Produktivität	moeilijke tekst
2006	12	Internationale Bahnreisen	moeilijke tekst
2006	13	Bücher	moeilijke tekst
2009	4	Wieder im Amt	moeilijke tekst
2009	10	Gläserne Schüler? Ja bitte!	moeilijke tekst
2009	11	“Weniger dramatisch”	moeilijke tekst
2010	2	Ihre Mundarts macht sie so machtlos	moeilijke tekst
2010	9	Ran an den Schüler	moeilijke tekst
2012	2	Damit die Chemie stimmt	moeilijke tekst
2012	5	Der globalisierte 20. Juli	moeilijke tekst
2012	7	Draußen bleiben?	moeilijke tekst
2013	11	Du stehst auf blonde Frauen, oder?	moeilijke tekst
2014	7	Schweigeminute	moeilijke tekst
2015	7	Wir sind dran	moeilijke tekst
2016	9	Schneewittchen muss sterben	moeilijke tekst

6.2 Overzicht per deelonderwerp

examen	tekst	titel	deelonderwerp
2006- I	5	Nach innen schauen	alineavolgorde
2006- II	7	Werbung? Und tschüss!	alineavolgorde
2010- I	9	Ran an den Schüler	alineavolgorde
2015- I	10	Versteckte Signale erkennen	alineavolgorde
2015- II	9	Motor der Vielfalt	alineavolgorde
2006- I	6	Der große Bruder	invulvraag
2006- II	6	Armer, schwacher Chef	invulvraag
2007- I	9	Demoskopie – Ernst oder Show?	invulvraag
2007-II	3	Die Ära der Simultanten	invulvraag
2007-II	5	Harvard oder Rollstuhl	invulvraag
2007-II	7	Biologisch bedingte Bettflucht	invulvraag
2009- I	9	Gratis lesen	invulvraag
2010- I	11	Foul am Mikrofon	invulvraag
2011- I	1	Käfer spüren Medizinpflanzen auf	invulvraag
2011- I	6	Der Sieg der Ingenieure	invulvraag
2012- I	8	Lust und Verlust	invulvraag
2013- I	1	Zu viel __ schwächt die Leistung	invulvraag
2013-II	2	So blöd wie der Mensch	invulvraag
2013-II	10	Idee mit Zukunft	invulvraag
2014- I	1	Fans müssen leiden	invulvraag
2015- I	1	Ist ein Stuhl, auf dem ein Fremder gesessen hat, wärmer?	invulvraag
2015- I	11	Robbie Williams	invulvraag
2015- II	1	Deutsch lernen	invulvraag
2016-II	1	Wie Mac-Nutzer _1_, dass sie mehr zahlen	invulvraag
2006-II	7	Werbung? Und tschüss!	citeren
2006-II	9	Voll auf die Zwölf	citeren
2007- I	6	Das Streiflicht	citeren
2007- I	10	Mädchen, Jungen und Computer	citeren
2012- I	2	Damit die Chemie stimmt	citeren
2012-II	5	Billiglöhne sind nicht alles	citeren
2013-II	11	Großes Phlegma	citeren
2014- I	6	Manche Eltern führen ihr Kind wie ein Zirkuspferd vor	citeren
2016-II	9	Bessere Zensuren für alle!	citeren
2008- I	3	Am besten mit Sandalen	toon van de tekst
2008-II	9	Mehr Vitamine für die Armen	toon van de tekst
2009-II	6	Journalistische Korruption	toon van de tekst
2009- I	11	Weniger dramatisch	toon van de tekst
2015- I	4	Geschichte à la Disneyland	toon van de tekst
2016-I	5	Die Weltrettung hört beim Schnitzel auf	toon van de tekst
2007- I	7	Affengeil hat ausgefetzt	kernvraag
2007-II	8	Zur rechten Zeit nach links	kernvraag
2008-II	6	Für eine Unisex-Familienpolitik	kernvraag
2012-II	7	In der Grauzone der Folter	kernvraag
2013- I	4	Schluss mit dem Burnout-Gejammer	kernvraag

2014- I	5	Virtuelle Diät	kernvraag
2015- I	5	Doping im Spitzensport	kernvraag
2016-I	7	Tekst 7	kernvraag
2016-I	10	Mein Herz gehört mir	kernvraag
2016-II	9	Bessere Zesuren für alle!	kernvraag
2008- I	3	Am besten mit Sandalen	conclusievraag
2012- I	3	Nur gefühlte Vorteile	conclusievraag
2015- I	6	Buchrezensionen	conclusievraag
2016-I	1	Ausfallgeld	conclusievraag
2016-II	4	Außer Spesen nichts gewesen	conclusievraag
2016-II	7	Miese Gerüchte gar nichts erst dementieren!	conclusievraag
2016-II	10	Kim Al-Di, der Supermarktdespot	conclusievraag
2008- I	10	Gorilla im Käfig	functievraag
2008- II	3	Oben ohne nur am Straßenrand	functievraag
2009- I	7	Die Elendswanderung	functievraag
2009- I	11	Weniger dramatisch	functievraag
2009-II	1	Die Laborratten im digitalen Käfig	functievraag
2014- I	9	Eingeschränkt glaubwürdig	functievraag
2006- I	11	Zeloten als Zensoren	open vraag
2006- I	12	Internationale Bahnreisen	open vraag
2016-II	3	Was Macht aus Menschen macht	open vraag
2016-II	5	Direkte Demokratie im Theater	open vraag
2016-II	7	Miese Gerüchte gar nichts erst dementieren!	open vraag
2006- I	1	Flirtfaktor Hund	samenvattingsvraag
2006- I	2	Böse Anlagen	samenvattingsvraag
2006- II	5	Mehr Ganztagschulen	samenvattingsvraag
2015- I	2	Tekst 2	samenvattingsvraag
2015- I	7	Wir sind dran	samenvattingsvraag
2015- I	9	Hauptsache bequem und gratis	samenvattingsvraag
2015- II	3	Nicht ohne meine Eltern	samenvattingsvraag
2015- II	7	„werch ein illtum!“	samenvattingsvraag
2016-I	3	Blechen für Blech	samenvattingsvraag
2007-II	9	Sparprogramm	wel/niet- juist/onjuist
2008- I	5	Pro Minute eine Formel	wel/niet- juist/onjuist
2009- I	5	Die Vermessung der Welt	wel/niet- juist/onjuist
2009-II	2	Fast ein bisschen Frühling	wel/niet- juist/onjuist
2009-II	3	Kampf um gute Köpfe	wel/niet- juist/onjuist
2010- I	6	Tausende Hessen müssen am Computer wählen	wel/niet- juist/onjuist
2010-II	2	Miss Bundesrat	wel/niet- juist/onjuist
2010-II	9	Man(n) will nicht erwachsen werden	wel/niet- juist/onjuist
2010-II	10	Teilchenbeschleunigung	wel/niet- juist/onjuist
2012-II	6	Die dunkle Seite des Mondes	wel/niet- juist/onjuist
2014- I	7	Schweigeminute	wel/niet- juist/onjuist
2014- I	9	Eingeschränkt glaubwürdig	wel/niet- juist/onjuist
2014- I	10	Mail aus Brüssel	wel/niet- juist/onjuist
2015- I	8	Am kürzeren Ende der Sonnenallee	wel/niet- juist/onjuist
2015- II	2	Sind die Knöpfe an vielen Fußgängerampeln wirkungslos?	wel/niet- juist/onjuist

2015- II	6	Der Hals der Giraffe	wel/niet- juist/onjuist
2016-I	4	Die Last von Medaillen	wel/niet- juist/onjuist
2016-I	9	Schneewittchen muss sterben	wel/niet- juist/onjuist
2016-II	2	Die Evolution des Buches	wel/niet- juist/onjuist
2016-II	8	Duales Dilemma	wel/niet- juist/onjuist
2016-II	9	Bessere Zensuren für alle!	wel/niet- juist/onjuist

7. Handige websites

Wil je zelfstandig verder oefenen met leesvaardigheid en examenopgaven? Raadpleeg hiervoor de onderstaande websites. Heb je verder nog tips of handige sites: geef deze door aan de docent!

Examens uit vorige jaren

<http://www.havovwo.nl/vwo-duits/>

http://www.cito.nl/onderwijs/voortgezet%20onderwijs/centrale_examens/schriftelijke_examens_havovwo

<https://www.examenblad.nl/examen/duits-vwo/2014/vwo?topparent=vq41h1h4i9qe>

<http://www.alleexamens.nl/alleexamens/vwo/?Vak=Duits>

<http://examenbundel.nl/archief/oefenen/archive-facet/categorie2/duits/categorie1/vwo>

http://www.eindexamens.leidenuniv.nl/nieuwewebsite/assets/files/VWO/Duits/Examenbundels/Examenbundel_Correctievoorschriften_VWO_Duits.pdf

Signaalwoorden

<https://www.sslleiden.nl/websites/assets/files/download/Woordenlijsten/WoordenlijstDuitsHavoVwo.pdf>

Examenidoom

<http://gsn.wrts.nl/examenwoorden>

https://quizlet.com/_1a6a0m

https://quizlet.com/_1a6adx

https://quizlet.com/_1a6n0r

https://quizlet.com/_12b46h

https://quizlet.com/_12b4in

https://quizlet.com/_12b4pa

https://quizlet.com/_15fpkz

https://quizlet.com/_15fs0b

https://quizlet.com/_166yce

https://quizlet.com/_19h172

Oefenen op specifieke vraagsoorten

<http://www.examenflow.nl/>

Quizlet
.com

havovwo.nl

STUDYFLOW

